

*Самойленко Г.В.
к.ю.н., доцент кафедри цивільного права
юридичного факультету ЗНУ*

ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Спрямованість вектору зовнішньої політики України у напрямку Євросоюзу є перспективою подальших років. На даний час відносини України з ЄС регулюються Угодою про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС і його державами-членами від 14 червня 1994 р. Однак у зв'язку із закінченням першого 10-річного терміну чинності Угоди у лютому 2008 р. її має замінити нова угода.

Водночас, слід наголосити, що прийняття Плану дій Україна - ЄС на 2005-2007 рр. (даві - План дій), який є важливим інструментом співробітництва між сторонами, зумовлене необхідністю поступової трансформації відносин між Україною та ЄС з "партнерства та співробітництва" на якісно новий, вищий рівень інтеграції.

Інтеграційний досвід ЄС свідчить про те, що наступним етапом інтеграції, після "партнерства і співробітництва", є "асоціація". Однак, укладаючи угоди про асоціацію, ЄС застосовує диференційований підхід.

Зокрема, метою Угод про асоціацію ЄС з країнами Середземномор'я (Середземноморські угоди) є створення зони вільної торгівлі, економічна, соціальна і культурна співпраця. Виняток становить Туреччина, угода про асоціацію з якою ґрунтується митний союз із ЄС та забезпечує доступ Туреччини до внутрішнього ринку ЄС

протягом перехідного періоду. У свою чергу для Західних Балкан (зокрема, Хорватії та Македонії) ЄС передбачено процес стабілізації та асоціації, що включає різні рівні: стратегічний та політичний; інституційний; економічний; фінансовий. До окремої групи слід віднести угоду про асоціацію з Чехією, метою якої є заснування політичної та економічної асоціації з ЄС.

З державами Центральної та Східної Європи (новими державами-членами) ЄС у 90-ті роки укладає Європейські угоди, які засновували асоціацію між сторонами. Саме угоди про асоціацію європейського типу стали передумовою для набуття повноправного членства країнами Центральної та Східної Європи в ЄС.

Зважаючи на те, що Україна - європейська країна, яка поділяє європейські цінності, укладення між Україною та ЄС угоди про асоціацію європейського типу є закономірним етапом інтеграції України до ЄС. Саме така угода закріпить правові основи визнання державами-членами ЄС нового статусу України, що не пов'язаний з приналежністю ani до пострадянського простору, ani до європейського сусідства¹.

Адаптація законодавства України є одним з елементів заходів щодо адаптації в широкому її розумінні, - у сфері політичній, економічній, соціальній, культурній.

¹ З Мазарука Правові засади євроінтеграційного розвитку України: сучасні реалії та перспективи // Юридична газета. - 2006. - №18.

Досвід нових держав-членів ЄС свідчить, що успішність адаптації національного законодавства зумовлена застосуванням процедури "скринінгу", що включає в себе взаємний експертний аналіз права ЄС, наслідком чого є глибокий аналіз схожостей та розбіжностей між національним законодавством та законодавством ЄС.

Процедура "скринінгу" застосовується у країнах-кандидатах на вступ до ЄС, які користуються можливостями технічної підтримки, що здійснюється "Бюро технічної допомоги та обміну інформацією (ТАІЕХ). Впровадження процедури "скринінгу" у процес адаптації українського законодавства до основних елементів внутрішнього ринку ЄС дозволить розраховувати на більш глибоку економічну інтеграцію до ЄС, зокрема, одержання частки на внутрішньому ринку ЄС та є необхідним інструментом набуття повноправного членства України в ЄС.

На сьогодні практично весь комплекс питань, пов'язаних з адаптацією законодавства, покладено на Міністерство юстиції України. Проте, досвід деяких країн вказує на доцільність створення окремої інституції в уряді, метою якої є саме забезпечення адаптаційних процесів.

Зокрема, безпосередньо питаннями адаптації національного законодавства Чеської Республіки до правових норм ЄС опікувалася та продовжує опікуватися спеціально створене в апараті уряду управління (Управління сумісності з правом ЄС).

Що стосується безпосередньо питань адаптації законодавства України до права Європейського Союзу, можна навести як приклад, діяльність Державної податкової адміністрації України.

Назараз проводиться робота з опрацювання оновленої редакції проекту Податкового кодексу України (далі - проекту Кодексу). Під час доопрацювання відповідних розділів проекту Кодексу враховуються вимоги приведення їх у відповідність до основних норм європейського законодавства.

Щодо виконання абзацу першого пункту 3 розділу I плану заходів стосовно доопрацювання проекту Кодексу в частині регулювання прямого оподаткування, то у розділі II "Податок на прибуток підприємств" проекту Кодексу запропоновано змінити редакцію визначення терміну "звичайна ціна" та встановити конкретні методи визначення звичайних цін, які

застосовуються у міжнародній практиці, а саме, порівнявальної неконтрольованої ціни (аналогіє продаж), ціни перепродажу "витрати плюс" та балансової вартості. Це сприятиме ефективності контролю за правильністю формування планниками податків податковик зобов'язань.

Також з метою недопущення використання схем ухилення від оподаткування податком на прибуток підприємств, які побудовані на операціях з офшорними нерезидентами, у проекті Кодексу запропоновано встановити однакові правила відображення у податковому обліку з податку на прибуток підприємств активів, що були придбані у (через) таких нерезидентів.

На сьогодні Законом України від 28 грудня 1994 року № 334/94-ВР "Про оподаткування прибутку підприємств" визначено, що до складу витрат включається 85 відсотків вартості товарів (робіт послуг), що були придбані у нерезидентів, які мають офшорний статус. Цю норму запропоновано зберегти у проекті Податкового кодексу та поширити на цінні папери і деривативи. Одночасно положеннями проекту Кодексу передбачено нарахування амортизації на 85 відсотків вартості основних фондів, що придбані у нерезидентів, які мають офшорний статус.

Також з метою приведення визначення терміну "роліті" у відповідність до Директиви Ради ЄС від 03 червня 2003 року 2003/49/ЄС про спільну систему оподаткування, яка застосовується до виплат відсотків та роліті між пов'язаними компаніями з різних держав-членів, на сьогоднішній день Державною податковою адміністрацією України відпрацьовується зазначене питання разом із зацікавленими суб'єктами господарювання.

Щодо виконання абзацу другого пункту 3 розділу I плану заходів стосовно доопрацювання проекту Кодексу України в частині регулювання ставок акцизного збору, то в оновленій редакції розділу V "Акцизний податок" проекту Податкового кодексу України втілені основні положення діючого законодавства з наближенням його норм до європейських стандартів, зокрема, в частині ставок акцизного збору. При цьому, у проекті пропонується встановити оптимальні ставки акцизного податку у таких розмірах, які дозволять забезпечити реальне надходження податку до державного бюджету.

Також у проекті Податкового кодексу передбачені одноразова сплата акцизного податку при виробництві вітчизняних та ввезенні

імпортованих підакцизних товарів, реєстрація платників акцизного податку в органах державної податкової служби та запровадження єдиного товароутворювального документа на підакцизні товари.

Крім того, положення проекту Кодексу визначають повний перелік підакцизних товарів, на які встановлюється акцизний податок, порядок обчислення і сплати його при реалізації підакцизної продукції, платників акцизного податку. Визначено групи підакцизних товарів: спирт етиловий, алкогольні напої, тютюнові вироби, пиво, нафтопродукти (зокрема, бензини, дизельне паливо тощо), транспортні засоби.

З метою забезпечення експортного потенціалу країни положеннями Кодексу зберігається діючий у чинному законодавстві порядок звільнення від сплати акцизного податку вартості експортованих за межі митної території підакцизних товарів, виготовлених в Україні.

Стосовно виконання абзацу третього пункту 3 розділу I плану заходів щодо доопрацювання проекту Податкового кодексу України в частині правового регулювання податку на додану вартість та уніфікації норм стосовно його адміністрування у різних секторах економіки, слід зазначити, що на сьогодні більшість положень розділу IV "Податок на додану вартість" проекту Кодексу адаптовані до законодавства Європейського Союзу.

Зокрема, у вказаному розділі проекту Кодексу враховані положення Шостої Директиви 77/388/ЄЕС від 17 травня 1977 року щодо гармонізації законодавства держав-членів стосовно податків з обігу (Спільна система податку на додану вартість: єдина база оподаткування).

Поряд з цим, слід зазначити, що діюче до недавнього часу пільгове оподаткування окремих галузей економіки або товарів суперечило нормам і принципам ЄС та СОТ, згідно з якими заходи щодо захисту і розвитку вітчизняного виробництва та внутрішнього ринку не повинні здійснюватися шляхом запровадження пільгових режимів оподаткування, викривлення загальноприйняттих схем оподаткування і порушення принципу рівності в оподаткуванні суб'єктів господарювання. Тому при розробці проекту Кодексу врахована необхідність усунення переваг, що надавались вітчизняним товаровиробникам в частині оподаткування податком на додану вартість.

Крім того, під час доопрацювання проекту Податкового кодексу України в частині правового регулювання податку на додану вартість та уніфікації норм стосовно його адміністрування в різних секторах економіки враховуються висоти сьогоднішнього щодо предання зниження податкового навантаження та перетворення податків на дієві важелі економічної політики.

УДК: 346. 2: 343. 534: 347. 72 (477)

Синеский О.В.

к.ю.н., ст. преподаватель кафедры и истории и теории государства и права юридического факультета ЗНУ

ПРОБЛЕМА РЕЙДЕРСТВА: ПРАВОВОЙ МЕХАНИЗМ ЗАЩИТЫ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ

В настоящее время практически отсутствуют научные исследования такой новой для Украины проблемы как рейдерство. Хотя за два последних года - с 2004-го по 2006-й - в Украине захвачено примерно 2000 предприятий.

Как правило, заказчиком рейдерского налета интересуется недвизжимость предприятия, выгода от продажи металлоконструкций или же, в случае конкурентной борьбы, полная остановка работающего объекта. Так кто же такие рейдеры?

Когда Британия еще только боролась за титул владычицы морей, рейдерами (от англ. "raider" - захватчик) называли военные корабли, в одиночку выполнявшие боевое задание. Как правило, оно заключалось в уничтожении торговых судов противника. Но этот довольно-таки устаревший термин вошел в наш деловой лексикон совсем недавно. Итак, в современных условиях рейдерами в большинстве случаев называют спекулянтов по слиянию и поглощению предприятий.